

te lande en de ligging van het broeddomicilie, en in dergelijke waarnemingen mogelijk eene aanwijzing kan zijn gelegen, leek mij het bovenstaande wel de vermelding waard.
Den Haag, 12 April '29. Dr. J. C. KOCH.

Rupsenoptocht. — Een buitengewoon aardige waarneming viel me ten deel gedurende een namiddagexcursie op Cap Ferrat nabij Villefranche. Op een vrij breede boschweg met tamelijk veel autoverkeer ontdekte ik een 8-tal rupsen (4 cM. lang ong., met zwarte en vuil-gele dwarsstrepen) welke zich in een aaneengesloten kolonne voortbewoog. Met den kop tegen het achterlijf van haar voorgangster aangedrukt, geen oogenblik het contact verbrekende, bewogen de diertjes zich alsof ze een vastgesteld doel voor oogen hadden. Er zat geen enkele bocht in de lijn; 't was alsof ze langs een liniaal kropen.

Toen ik ze ongeveer een kwartier gadegeslagen had en er niet de minste verandering in hun houding te bespeuren viel, besloot ik een proeve te nemen. Moedwillig verwijderde ik het dier wat aan den spits ging en deponeerde het op ongeveer 10 cM. afstand van de resterende kolonne. Onmiddellijk ontstond er een groote verwarring in den troep zoowel als bij het losse voorwerp. Deze laatste wrong zich in allerlei bochten, deed kleine schuifeltjes in alle richtingen maar bleef als 't ware in een beperkt kringetje ronddraaien. Van overige zeven, welke geen oogenblik het onderlinge verband verbroken hadden doch aarzelend op denzelfden plaats bleven en alle begrip van richting verloren schenen te hebben, deed alleen het pas gepromoveerde spits-dier wanhopige pogingen het contact met het moedwillig verwijderde hoofddier terug te vinden.

Eerst na 10 minuten kwam door een toevallige beweging het losse voorwerp weer in contact met de kolonne, echter, in het midden daarvan ongeveer. Deze zijdelingsche aanraking van de kolonne verhoogde de verwarring nog meer, omdat het losse voorwerp blijkbaar naar een achterlichaam zocht en derhalve de geheele formatie verbrak. Binnen enkele tellen was de mooie linie uiteengerukt en bleef er niets over dan een krioelende en zoekende massa. Alleen de twee achterste dieren behielden het langste het oude contact. Geen enkel der dieren bleek in staat de leiding te kunnen nemen want telkens zag ik formaties beproeven en weer mislukken.

'k Besloot daarop kunstmatig de linie weer te herstellen, wat me slechts na tallooze pogingen gelukte. Of toen het vroegere spits-dier weer aan 't hoofd ging kan ik jammer genoeg niet zeggen omdat ik het in de krioelende massa kwijt was geraakt. Na eenige aarzeling hernam den troep weer haar oude richting en slechts één voorwerp, het achterste, bleef ondisciplinair en zonderde zich steeds van de overige af. Na herhaalde vruchteloze pogingen aan de staart der kolonne zette ik den dwarsdrijver aan den kop, wat in zoverre gelukte, dat toen de geheele kolonne zich voortbewoog, doch van haar oorspronkelijke richting afweek en na een kort poosje in het struikgewas terecht kwam, waardoor het aaneengesloten voorwaartsrukken praktisch onmogelijk werd en dezelfde warboel van daareven weer ontstond!
H. L. VAN ZURK.

Een Slechtvalkenavontuur op de Beer. — Op de 25ste Oktober 's middags lagen we op Nieuwland, de grote Schelpenplaat aan de Brielse Maas, waar 's Zomers de kluten broeden, maar die nu verlaten was. We hadden er al sedert Augustus een kuil, met eenige takken op de borstwering, vanwaar we een ruim uitzicht hadden over de Slikken ten Oosten van Nieuwland. In de kreek dreven talingen en smienten, we konden door de kijker de mannetjes goed zien. Twee slanke manpijlstaarten zwommen er tussen; een voornaam stel. Op het slik was een bonte vogelbevolking: grauwe ganzen een honderd, Kieviten, bontbekjes, drieteentjes, bonte strandlopers, zilverplevieren, wilde eenden en bergeenden, meest soort bij soort.

We hadden deze inventaris eigenlijk net opgemaakt, toen opeens grote beroering ontstond op het slik. Een kanjer van een slechtvalk deed alles opvliegen. Enkele talingen doken, maar de meeste gingen en bloc de lucht in. Eerst probeerde de valk zijn geluk bij een strandlopervlucht, maar dat mislukte; en toen kwam hij plotseling recht op de talingen aan. Even steeg hij, toen fel er tussen in en 't was raak ook!

Met een spartelende taling in zijn klauwen kwam hij omlaag en plofte op het slik neer. Op 't zelfde oogenblik stond plotseling een Mantelmeeuw in ons gezichtsveld; met uitge-

spreide vleugels stooft hij toe en rukte de taling uit de poten van de slechtvalk. En zo kranig als deze in de lucht was, zo onnozel gedroeg hij zich nu: echt sullig zeilde hij wat heen en weer en verdween toen langzaam. De mantelmeeuw stoorde zich niet meer aan hem en maakte op een beestachtige wijze zijn taling af door er maar op los te hakken met zijn sterke snavel en af en toe aan zijn nek te rukken. Ten slotte, nadat de meeuw al aan 't eten was, bezweek het slachtoffer. Een kwartierlang at hij, telkens gestoord door een andere mantelmeeuw, die hij moest verjagen.

De slechtvalk was ondertussen op het slik gestreken, een twintig meter van de oever van de kreek. Na een kwartier zwommen de smienten weer langs hem heen. Een overvliegende kokmeeuw stootte op hem. We bleven nog een uur liggen, maar hij hield zich stil. Toen hij eindelijk weer opvloog, kwam hij onze buurt verkennen, bracht toen de talingen en strandlopers in rep en roer en verdween daarna uit het gezicht.

Den Haag, Nov. '28.

N. TINBERGEN.

De Egel. — 's Winters houdt de egel zijn winterslaap, maar wanneer het voorjaar daar is, kan men het heerschap in de weilanden en onder het hout aantreffen op zoek naar voedsel.

De egel eet spitsmuizen, mollen, slangen, kikvorschen, ratten, insecten en als hij ze krijgen kan kuikens en jonge vogels.

Vooraf tegen den avond gaat de egel uit om een luchtje te scheppen en op zoek naar eten.

Zijn nest vindt onder bladeren bij hagen en eens heb ik een hol ontdekt, waar een egel gehuisvest was. De openingen van het hol waren naar het Noorden en Zuiden gekeerd. Na blootlegging van het hol, zag ik als behang in zijn „home” verscheidene soorten mos en verdorde bladeren.

Het Egelpaar.

In het najaar werpt het wijfje ± 6 jongen, die het volgend jaar al voor „vol” worden aangemerkt en zelf voor hun levensonderhoud moeten zorgen.

Een krachtig afweerwapen voor de egels vormen de vervaarlijke stekels, die hun bovenlijf geheel bedekken. Raakt men een egel aan of bemerkt hij onraad, dan rolt hij zich als een bal ineen en steken de borstelachtige pennen naar alle kanten uit. Dit ineenrollen wordt bewerkstelligd door een spierlaag, welke hem geheel omringt. Wanneer hij zich als een bal heeft ineengerold, waagt zelfs een hond niet hem aan te raken. Mocht hij het onverhoopt toch doen, dan zal hij met bebloede kaken de aftocht moeten blazen.

Voor jaren zag ik eens een hond, die met zijn pooten om een egel een soort gracht had gegraven, om hem het wegloupen te beletten. Aanvallen durfde de hond niet en al blaffende sprong hij om het voor hem zoo vreemdsoortige wezen heen.

In een van de Drentsche dorpen zag ik vroeger eens een egel in een schuur bij een boerderij, die door den heer des huizes was afgericht, om ratten en muizen te verdelgen. Van dien boer vernam ik, dat het geen heksentoer is, om egels voor genoemd doel af te richten.

Op het hierbij geplaatst kiekje ziet men twee egels op hunne zwerftochten.

Door het verdelgen van schadelijke insecten, muizen enz. kan de egel nuttig voor de landbouw worden genoemd, al moet erkend worden, dat hij door het opeten van jonge vogels en kuikens een weinig schadelijk is.

J. WESTRA VAN HOLTHE.